

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De speciebus impressis Angelorum, tanquam principiis
intellectionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

potest tamen à nobis concipi in universum; quia licet id non implicet contradictionem. Immo non sequitur ex eo, quòd aliquid concipere non possimus, jam illud implicare: Certè enim non concipimus quomodo nostra anima sit tota in toto, & tota in qualibet parte, nihilominus id de facto est.

Objiciuntur 2. Congruentiæ aliquæ.

1. CONGRUENTIA est. Ad ornatum aulae Principum spectat, ut in omni ordine, sit aliqua multitudo cum æqualitate.

RESPONDETUR. Etiam in aulis principum sunt dignitates specie morali distinctæ, majorque esset dignitas si ad latus Regis essent non multitudo pedisequorum, sed aliorum & aliorum officialium. Et sicut in arte factis magis estimatur imago, quæ aliam & aliam habet varietatem facierum; sic etiam in præfenti magis estimanda esset varietas specifica. Et sicut longè esset augustior hortus, in quo nulli essent duo flores solis individuis distincti; sic & in præfenti.

2. CONGRUENTIA est. Quia spectat ad maiorem conjunctionem, si sint aliqui solo numero diversi.

RESPONDETUR. Conjunctionem animi poterit conciliare recta ratio, amor beatus, sicut conciliabit inter nos & Angelos, quamvis ab illis specie distincti.

3. CONGRUENTIA. Quia aliàs in damnatis periissent totæ species Angelorum, & tamen PP. pro ratione adferunt, cur non sit assumpta angelica natura sed humana; quia tota natura hominum perierat, periisset autem in dæmonibus tanta multitudo specierum.

RESPONDETUR. Quia homines non sunt plures species, totum genus illorum periisset in Adamo, non periisset autem totum genus angelicum, quantumvis periissent aliquæ species.

Objicitur 3. Non datur animal rationale volatile ut avis, natativum ut piscis; Ergo neque debebant dari plures species Angelorum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse quia voluit Deus hominem condere ut præfesset reliquis infra se; non posset autem hanc præfidentiam habere absolutam, si essent aliæ species animalis rationalis. Deinde dicitur communiter; Si nunc homines paulò nonnisi opibus vel ingenio valentiores, nihilominus convenire non possunt cum inferioribus, à quibus specie non distinguuntur; quid fieret in varietate specierum? Jam autem in Angelis propter immaterialitatem & libertatem à tot indigentis, non erat morale periculum tot tricarum.

DICENDUM est 3. Angelos propter auctoritatem S. Thome differre specie. Quia ita docet S. Doctor hic q. 50. art. 4.

De Operationibus angelicis.

Prius agendum fuisset de Potentiis angelicis; de quibus quia pauca non nisi interserenda sunt, & reliqua petenda ex Animasticis, hinc titulum Tractatus non formamus de potentiis, sed de actionibus.

DISPUTATIO II.

De Actione Angelorum, quæ est Intellectio.

Quid Intellectus angelicus? Quomodo distinctus à substantia Angelorum? petatur ex Animasticis. Quia tamen species impressæ habent aliquid specialis difficultatis; propriè hujus loci. Sit.

QUÆSTIO I.

De speciebus impressis Angelorum, tanquam principis intellectionis.

Quid sint species impressæ petatur ex Animasticis, & ex dictis in prima parte: Suffice-

ficeret dixisse quod sint qualitates, concurrere natæ ad notitiam objecti, à parte ejusdem se tenentes. Hoc tamen inter alia commemorandum erit, quod hæc species, non sint similitudo formalis objecti, de quo aliàs.

DIFFICULTAS I.

An dentur species impressæ in intellectu angelico.

NEgant aliqui, sed ex diversis principiis: Nam aliqui universaliter negant dari ullas species, talis est Durandus Gabr. Occam & alii. Alii autem concessis speciebus sensuum externorum, & non intellectus, alii his etiam concessis homini, negant illas intellectui angelico, talis est Valq. d. 200. Quod homines habeant species probat; quia habent illas pro sensibus externis, & ex eo quia volumus ea quæ aliquando vidimus, non volumus ea quæ non vidimus, cujus ratio referri debet in id, quia cognita, relinquunt sui speciem. Sed eadem argumenta sunt pro speciebus angelicis, quia si tener consequentia à sensibus ad nostrum intellectum, cur non tenebit à nostro intellectu ad Angelicum. Deinde nonne rememoratur Angelus? Et interrogatus: An tenuerit gladium Abrahamo? Respondere posset, Tenui; cur ergo id non referetur in speciem impressam? Circa varietatem sententiarum in hac materia consule Suar. l. 2. c. 3.

DICENDUM est 1. *Dari species in intellectu angelico.*

PROBATUR. Quia dantur in sensibus externis, nostro intellectu; Ergo, & in angelico dabuntur, propter paritatem rationis. Sed de his inferius.

DICENDUM est 2. *Non est possibilis Angelus, qui sit sibi species impressa rerum omnium possibilem.*

PROBATUR. Vera est hæc Contradictoria. Non est species rerum aliquarum possibilem; Ergo falsa hæc alia, est species rerum omnium possibilem. Ant. Prob. vera est hæc propositio, non est species rerum supernaturalium; Ergo vera & illa, non est species aliquorum possibilem; quia etiam inter possible sunt res supernaturales. Ant. prob. Si aliqua substantia esset species impressa rerum supernaturalium, & esset species supernaturalium, & non esset; esset ut supponitur; non esset autem, quia supernaturalia quoad suam quidditativam & intuitivam (de qua hic) notitiam excedunt omnem naturam; Jam autem illam non excederent, sed esset illa notitia & illa species secundum naturalem exigentiam illius substantiæ.

CONFIRMATUR. Possibilis est species impressa Dei, si ergo illa creatura omnes species intra se clauderet, etiam clauderet illam speciem impressam Dei; sed illam claudere non posset, quia aliàs esset illi connaturalis visio Dei, quod est absurdum, sicut est connaturale ipsi met illi speciei impressæ productæ.

DICENDUM 3. *Possibilem Angelum (idem dicitur de aliqua alia perfecta substantia intellectuali) qui sit sibi species impressa aliquorum possibilem.*

PROBATUR 1. Quia id non implicat contradictionem.

PROBATUR 2. Quia ex una parte videmus intellectum etiam creatum posse aliqua noscere, & non per superadditas species, ut cum noscimus & experimur in nobis aliquas actuales notitias: In probabili sententia Angelus noscit seipsum non per superadditas species, &c. &c. Ex quo colligitur, non esse essentialem connexionem, & dependentiam intellectionis creatæ à speciebus. Ex alia parte non potest ostendi hæc connexio, & dependentia à speciebus circa aliqua alia objecta; Ergo bene inferitur, possibilem esse substantiam, quæ identificet sibi aliquorum speciem impressam.

PROBATUR 3. Anima, posito, quod distinguantur realiter ab illa, ejus potentia, nihilominus saltem possibiliter posset illas sibi identificare. Ergo etiam quamvis species impressæ distinguantur ab eadem, possibile erit, ut illas saltem aliquas sibi identificet: Et sicut non sequitur ulla infinitas in intellectu, licet ad tot & tot objecta extendere se possit, ita nec sequitur ulla infinitas, si sibi intellectus aliquas species identificet. Et si species universales possunt identificari alicui speciei particulari, cur non etiam intellectui: Quæ ratio bene notanda; multum enim valet ad retorsionem multorum argumentorum adferendorum. Hanc sententiam licet cum majori amplitudine docet Arriaga d. 5. n. 4. contra cit. Suar. cui consentit Franciscus Lugo d. 8. c. 1. n. 19.

OBJICITUR 1. Ut objectum actu cognoscatur oportet cognoscentem fieri actu ipsum cognoscibile, ex 3. de An. cap. 4. Hæc verò conversio intelligentis in intelligibile, non potest esse, nisi saltem per speciem intellectualem insit objectum noscenti; Ergo non potest intellectus intelligere actu objectum, sine speciebus impressis. Min. prob. Omnis cognitio actualis est veluti partus potentia noscitivæ, & objecti, secundum Augustinum; qui partus non potest esse, nisi uniantur secum potentia & objectum, saltem per speciem impressam.

RESPONDETUR. Negando unionem hanc objecti cum potentia, debere esse formaliter per speciem, sed sufficere ut sit per aliquam æquivalentem speciei, qualis esset natura, identificans sibi

huius species: Et sicut notitia divina exprimens obiectum, est quidam partus intellectus divini & obiecti, nihilominus non ponitur forma species impressa in Deo, sed ad maximum æquivalens speciei; ita & in præsentia: In quo non volumus imperfectius æquare perfectiori, sed solum volumus ostendere, quod ut cognitio sit expressio obiecti, non debeat fieri per speciem impressam distinctam. Denique hæc locutio, notitia est partus intellectus & obiecti, non est in omnibus ut sonat accipienda, alias sicut nihil generat semine ab alio accepto, ita nec posset intelligere intellectus, per speciem ab alio productam: Solum ergo hoc significat electum illud; quod ad notitiam ut sic non continetur sit necesse habere potentiam, sed & obiectum quod noscitur.

OBJICIT 2. Suarez. De ratione intellectio- nis in communi est, ut sit ab obiecto & poten- tia: Ergo in Angelis non potest esse à sola po- tentia, ut principio proximo, nisi illorum intel- lectiva, virtute contineat intelligibile: Hoc autem non potest illis tribui; quia ut hoc illis tribuatur, deberent vel in essendo habere emi- nentiam illorum obiectorum, vel in repræsen- tando vim; primum de illis non dicitur; Quod autem hoc posterius non possit dici, sic probat, quia licet in intellectu divino, talis virtus re- præsentativa, intelligitur, conveniret illi nihi- lominus ratione divinæ substantiæ eminenter continens omnia, quam eminentiam Angeli non important.

RESPONDETUR. Ut ipsa species impres- sa sit repræsentativa, non est necesse, ut sit in ra- tione entis æqualis obiecto, sed sufficit, ut sit æ- qualis, in ratione repræsentativi; ita & in præ- senti. Quod attinet ad divinum intellectum duplici titulo illi convenit supplere vicem spe- ciei, in primis quia eminenter continet omnes perfectiones; deinde quia illi identificatur vis specierum: Erit imperfecta quæ talia non con- tinentur eminenter in Deo; hoc enim ipso non continerentur eminenter, si continerentur, ut quid imperfectum, & tamen cognoscuntur quæ talia; cur ergo etiam in creatis simile, quid huic identificationi specierum in Deo non dabitur, sique saltem ratione aliquorum obiectorum. Ad id, si robor argumenti spectetur, inferri pos- se, quod saltem illa obiecta Angelus sine spe- cie nosceret, quæ eminenter continet, & hoc solum sufficit, ad verificandam Conclusio- nem.

INSTAT Idem. Posita possibilitate talis in- tellectus, esset ille sciens in actu primo omnia, & posset contemplari in actu secundo omnes res possibiles, etiam nunquam futuras, posset contemplari Deum, deberet simul omnia no- scere; quia non posset per voluntatem magis ad hæc, quam ad illa consideranda appli-

cari: Omnes autem hæc sequelæ non debent concedi.

RESPONDETUR. Si ly omnes construatur cum ly in actu secundo, faciatque hunc sensum omnia simul in actu secundo posset noscere il- le intellectus, falsa est propositio, quia deberet infinitos in actu secundo actus habere, quod im- plicat; quæ infinitas non habebitur, si habeat potentiam omnia noscendi. Si autem ly omnes construatur cum res possibiles, faciatque hunc sensum, potest in actu secundo noscere objecta illa, ita ut nullum sit ex illis, quorum habet spe- cies, quæ noscere non possit, vera erit sequela. Et sicut potest Deus in actu secundo dividere omnes partes continui, non tamen in actu se- cundo omnes; sic & in præsentia, nec erit ne- cesse ut cognoscat res futuras; quia posset ad- huc Deus denegare concursum, sicut & dene- gat ad secreta, de quo infra. Non posset etiam Deum noscere intuitivè propter dicta supra: Nec deberet noscere simul & semel singula, quorum habet species, quia nec Angeli simul noscunt omnia, quorum habent species; & sic- ut datur in Angelis excitatio specierum; ita si- mile quid in præsentia, admitti posset.

OBJICIT 3. Idem. Substantia cujuscun- que intellectus creati finita est, & non conti- net formaliter aut eminenter res à se distinctas; Ergo non est per se sufficiens, ut per modum ha- bentis vires obiecti, constituatur in actu proxi- mo, ad intelligendum à se distincta. Prob. Conf. Quia obiectum intelligibile, comparat- ur ad intellectum per modum formæ; at ve- rò potentia, non actuatur per formam, nisi quo- ad ea, quæ in ipso continentur; Ergo cum sub- stantia Angeli res à se distinctas nullo modo contineat, non potest per illam in actu proxi- mo constitui, ad dictam cognitionem.

RESPONDETUR. Ex dictis sufficere conti- nentiam in ratione repræsentativi. Probatio Conseq. allata non satis declarat, quomodo ob- iectum comparatur ad intellectum ut formam, ita ut cum in aliis non proportionetur formæ, in hoc proportionetur: Imò hoc etiam conces- so, quod non possit obiectum quod est forma, actuare intellectum, qui est potentia nonnisi quoad ea, quæ in ipso continentur; cur non suf- ficiet continentia ex modo quidem nonnisi concipiendi, distinguendo contentum, quod est substantia secundum se, & continens, quod erit ipsamet illa substantia, non quidem emi- nenter continens objecta in se, continens ta- men quoad vim repræsentandi.

OBJICIT 4. Suarez. Duobus modis intelli- gi potest, quod res aliqua sit principium, & me- dium incognitum ad cognoscenda alia: Pri- mò per modum feminis seu instrumenti ad hoc specialiter instituti; secundo, potest res aliqua

d

esse

esse principium cognoscendi alia, ex perfectione sua, habendo vim ducendi in cognitionem aliorum objectorum; prior illa vis non indiget perfectione tantâ, quantam habet objectum, secunda indiget.

RESPONDETUR. Hoc semen objecti duplex esse: Formale, quales sunt species distinctæ: Et æquivalenter semen; ut scil. aliqua substantia præhabeat in se vim faciendi, id quod faciunt illæ species, assimilando se in hoc etiam speciebus, quia non contineret entitativam perfectionem objecti, sicut nec continent species.

INSTAT 1. Suarez. Non potest substantia Angeli esse instrumentum objectorum, non enim est per se & ab intrinseco ordinata ad inserviendum alteri.

RESPONDETUR. Non posse esse substantiam instrumentum formale objectorum, potest esse instrumentum æquivalenter, faciendo id scilicet, quod faciunt instrumenta, h. e. supplendo defectum specierum. Et sicut Deus supplens defectum causarum secundarum, non dicitur esse illarum instrumentum; ita nec illa substantia, rigorosè, dici poterit instrumentum objectorum.

Addi potest quòd substantiæ non sint instrumenta aliarum in ratione agendi physice purè, possint tamen esse instrumenta agendi intentionaliter.

INSTAT 2. Idem. Una substantia non potest supplere vicem alius ad generandum; Ergoneque ad noscendum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia generatio est processio viventis à vivente in similitudinem naturæ, si est in similitudinem naturæ, tunc generans debet habere eadem prædicata naturæ; hoc ipso enim non esset in similitudinem naturæ, debetque esse ab intrinseco, ut salvetur vitalitas; non esset autem ab intrinseco, si ab alio, scilicet assumpto perficeretur. Tale autem absurdum non ostenditur, si substantia, suppleat vicem specierum distinctarum.

INSTAT 3. Idem. Si illa substantia haberet sibi identificatas species aliorum objectorum, deberet esse sibi ut medium cognitum ad illa noscenda; ad eum modum quo Deus per suam substantiam omnia cognoscit, primariò noscendo suam substantiam, secundariò alia; non potest autem Angelus per seipsum, ut per medium cognitum alia distincta à se cognoscere.

RESPONDETUR. Dupliciter tunc Angelus posset noscere illa objecta; primò, intelligendo suam substantiam, in quantum æquivaleret speciebus, & sic illa substantia erit medium cognitum, in quo noscuntur creaturæ. Secundò potest noscere illa objecta in illis ipsis, po-

nendo scilicet notitiam objecti. Simile quid contingit dum Angelus & in ipsis speciebus, & per species, cognoscit objecta. Et sicut dum cognoscit illa in speciebus tanquam medio cognitio, non est necesse ipsas species esse æquè dignas, atque objecta, sed sufficit quòd dicant habitudinem ad illa objecta, ita & in præsentia.

OBJICIUNTUR 5. Paritates.

1. PARITAS. Impossibilis est substantia, quæ identificet sibi albedinem; Ergo & quæ identificet species impressas; cum utrumque sit de prædicamento accidentis.

RESPONDETUR. Cum substantia non possit esse alba, nisi per albedinem distinctam; quare non sequitur, quòd dum homo noscit se noscere, debeat id facere per speciem superadditam? Ex qua Instantia videtur argumentum probare multum. Directè ad argumentum dici potest; Dupliciter scilicet posse spectari albedinem, sub formalitate accidentis & formæ; & sub formalitate faciendi aliquid in genere causæ complementis vel efficientis; sub formalitate accidentis & formæ non potest identificari substantiæ; non potest enim id quod est substantia esse idem cum accidenti, & quod non est forma, non potest esse alia forma; sed bene potest identificari quoad vim agendi, vel complendi, ut scil. hoc agat substantia, quod agit accedens, vel complet.

2. PARITAS. Sensui non possunt identificari species materiales. Ergo nec intellectui suæ.

RESPONDETUR. Si constet arguenti implicanti Antecedentis, facile illam videbit, non militare pro Consequenti. Interim hæc disparitas adferri potest, quia operationes sensuum sunt alligatæ, ut percipiant nonnisi existentia; possent autem etiam non existentia apprehendere sensus, si illis identificarentur species. Et sicut sensus v. g. visus, non servat species, servare tamen potest intellectus; nec in hoc erit necesse parificare illas potentias; ita nec in præsentia.

Quod si dicas, possunt sibi Angeli identificare species aliquorum possibilium naturalium; Ergo & omnium: Non tenebit Consequentia, est enim à faciliori ad difficilius viâ affirmationis; & sicut non tenet hæc illatio, potest Angelus noscere simul centum objecta; Ergo & omnia: Potest habere speciem universaliorem identificantem sibi species decem; Ergo & identificantem species omnium: Ita nec in præsentia tenebit. Et sicut in dictis Instantiis recurrendum est ad imperfectionem creaturæ; limitationem, nam à priori hujus implicantiæ nescimus, &c. Cujus taxa nota sit Deo; ita & in præsentia. Quid si etiam sit aliqua creatura petens sui species nulli identificari?

3. PARITAS. Non possunt Angeli esse sibi spe-

species expressa aliquorum possibilitatem; Ergo
impresilla.

RESPONDETUR. Retorquendo argumen-
tum, cur Angelus respectu sui sit species impres-
sibilis, & tamen per substantiam non potest esse
sibi species expressa. Rursus arguens debet
habere implicantiam pro antecedente, promat
illam, & ostenditur non quadrare consequen-
ti. Deinde esset actus purus in ratione intelli-
gendi, nec ullis indigens speciebus; ad quid
enim tunc requireretur species impressa? Est
ergo argumentatio à faciliori ad difficilius. Et
ergo argumentatio à faciliori ad difficilius. Et
quam putabit Arguens non valere Implican-
tiam pro Antecedenti, ea nec valebit pro Con-
sequenti. Sed & hic ignoratur ratio à priori.

DIFFICULTAS II.

Undenam desumantur hæ species?

EX Auctoribus qui intellectui angelico con-
cedunt distinctas realiter species, aliqui sen-
tunt omnes omnino species esse concretas, ut
videtur est apud Suar. ita sentientem l. 9. c. 4. ne-
queque solum speciem ad cognoscendum se-
ipsum. Docet etiam indigere Angelum spe-
cie concreta ad cognoscendum alium Ange-
lum, c. 5. n. 20. Admittit item concretas mate-
rialium species c. 6. Similia habet Franc. Lugo
d. 8. c. 3. Cæterum Arriaga d. 6. n. 19. Mart. d. 38.
S. non nisi aliquorum objectorum species con-
cretas admittunt.

Punctum Difficulta- tis I.

*Formatur Angelus sibi aliquas
species?*

DICENDUM EST, Angelos formare sibi aliquas
species impressas.

PROBATUR I. Quia ex una parte habere in-
tellectum agentem, nullam dicit imperfectionem:
Ex alia parte, multa suadent eundem de-
facto illis concedi debere; Ergo ne sit otiosus,
debet sibi fabricare species. Antecedentis
secunda pars probatur, quia Angelus potest me-
minisse suæ cognitionis præhabita, sed id sua-
det, dari in illo de facto intellectum agentem;
quod ipsum probatur, quia id probat dari in il-
lo speciem præhabita intellectiois; sed non
concretam; Ergo ab intellectu illius agente
productam; à quonam enim alio? Min. imme-
diata, nempe quod illa species non sit concre-
ta probatur: Tum quia experimentalis Chri-
stianitas, non erat illi composita; Ergo &
species de noticia habita, non est in Angelo
composita. Tum quia in nobis reminiscen-
tia præhabita notitiæ, bene probat haberi in
nobis intellectum agentem, hasque species esse

à nostro intellectu productas; Ergo idem simi-
lis reminiscencia probabit in Angelis.

PROBATUR 2. Quia si nullas species forma-
ret sibi Angelus, id ideo vel maxime esset, quia
non esset explicabile, quomodo sibi posset for-
mare species materialium; sed id bene explica-
ri potest: Ponitur enim in primis, quod unus-
quisque Angelus habeat sphaeram locabilita-
tis suæ, quam virtuali suæ entitatis extensione
occupare possit? Rursus quod illam sphaeram
ex uno loco in alium se transferendo semper æ-
quabiliter occupare possit. Denique quod ci-
tius quam ferat imaginatio possit illam sphaeram
transferre & cætera similia. Quo posito: Quic-
quid in illa sphaera continebitur erit jam suffi-
cienter præsens Angelo, & cum materialia nec
incipiant, nec desinant instantaneè, & tunc pro-
movendo suam sphaeram, potest illa materia-
lia, sufficienter præsentia, habere, quæ aliàs ex-
tra suam sphaeram inceperant agi. His positis,
sic urgetur; potest species materialis in com-
muni sententia determinare intellectum agen-
tem, ad formandam speciem impressam spiri-
tualis, ante cuius formationem non noscit qui-
dem intellectus illud objectum, determinatur
tamen ad producendum principium illius noti-
tiæ, h. e. speciem; Ergo & ipsum objectum ma-
teriale poterit determinare intellectum Ange-
li ad sui speciem producendam; cum Angelo
in illius sphaera, non minus sit præsens objectum
materiale, quam animæ species materialis; nisi
quod subjecto speciei materialis, sit præsens in-
formativè anima, nempe sensui; jam autem ob-
jecto materiali intra sphaeram locabilitatis an-
gelicæ, est præsens Angelus per solam indistan-
tiam; non videtur autem ullo modo necessa-
rium, ut determinativum intellectus angelici,
sit indistans, majori aliqua indistantia. Quid
si dicatur: Quamvis res materiales non sint in-
tra sphaeram locabilitatis angelicæ, posse illas
determinare, ut intellectus agens angelicus,
formet sibi illorum speciem.

Quod autem attinet ad species rerum spiri-
tualium, cur etiam illis non tribuetur vis deter-
minandi intellectum agentem Angeli, ut pro-
ducat illius speciem? Forteque aliquis imagi-
naretur inesse objectis spiritualibus vim produ-
cendi sui speciem, consimilem ei, quæ inest ma-
terialibus; & ne dicat illam speciem transmitti
per aliquot materiale medium, diceret ad ma-
ximum produci illas species ab objecto, sed non
transmitti per medium, ut dicunt non pauci de
motu angelico possibili, vel produci in intelle-
ctu non nisi indistantis Angeli.

PROBATUR 3. Quia posito, quod non o-
mnium objectorum Angelus habeat concreta-
tas species, multa solvuntur longè facilius:
Nam si quæretur, cur non noscantur ab An-
gelis omnia futura? Pro ratione reddi potest;
d 2 quia

quia illorum species non habent. Si quaeratur cur non noscant praeterita ad quae non advertunt: respondebitur quia scilicet non habent fabricatas eorum species. Immo id etiam posset transferri ad secreta cordium, idque duplici via, inprimis in ipsis objectis spiritualibus ponendo vim emanandi ex se species; talem tamen ut sicut Angelus, vel creatura rationalis, habet jus in substantiam actus sui, ut intra cancellos secreti teneatur; ita quod etiam habet jus in species, ut illo invito, non possint producere notitiam; meminit hujus sententiae Arriaga D. 5. S. 3. & ante illum Suar. l. 2. c. 5. n. 18. Ita ut non respectu quorumcunque objectorum sed respectu non nisi notitiarum praehabitarum, detur intellectus formativus specierum, vel non nisi respectu materialium. Quod enim dicit cit. Suarez & cum eo alii, Angelos habere liberum dominium, in actiones illorum internas ne noscantur, id in praesenti salvaretur; Scilicet ob dominium in species, prohibens ne ponatur notitia secreti. Alia etiam methodo idem defendi potest, cur scilicet secreta non noverint, posito quod possint sibi ipsi fabricare species; quia scilicet non determinatur intellectus Angeli agens ad fabricandam sibi speciem secreti, nisi voluerit ipsemet Angelus, qui ponit actionem internam.

Quod si QUÆRAS sub initium quorumnam objectorum concreatas habuerint species Angeli?

RESPONDERI posset, quod eorum materialium, quae tunc erant praesentia; & per hoc salvabitur quomodo verum sit fuisse illis concreatas species: congruebatque ut sub initium, non esset Angelus sollicitus de translatione sphaerae suae locabilitatis, ut ita translata illa, praesentia haberet objecta propter specierum fabricationem; congruebatque ut Deus etiam hoc munere dignificaret illas creaturas.

OBJICITUR I. Ex Suarez. de speciebus rerum materialium. Si non concrearentur omnes species Angelis, deberent illas accipere ab objectis; accipere eas ab objectis non possunt; quia illas, vel acciperent ab objectis productas; & hoc non, quia nihil materiale in spiritum agere potest ob improportionem. Si autem Angelus fabricat sibi speciem, hoc dici non poterit: Si enim illam speciem efficit solus Angelus; Ergo in nullo genere causae, res materiales, ad illam effectum concurrent, consequenter nec illae species accipiuntur ab objectis; quia hoc accipere, non est sine causalitate, quae hic omnino nulla; non enim est Causalitas efficiens ut probatum; non causalitas materialis, quia illae species non educuntur ex materiali objecto, non etiam est causalitas excitans, cum non praecognoscatur tunc objectum, consequenter nec exemplaris: Ergo ulterius nulla illis intervenit causalitas.

RESPONDETUR. Hoc posteriori modo accipi species ab objectis, quae concurrunt per modum determinativi, quod determinat intellectum angelicum ad producendam sibi speciem impressam, sive hoc determinativum referatur ad genus causae efficientis improprium, sive ad quodcunque aliud; nec erit hoc proprium & rigorosum accipere species ab objectis, sed latius; in quantum ly accipere ab objectis species, supponit pro habere easdem, & non per concreationem, vel infusionem de novo factam à Deo.

INSTARI potest I. Quod v. g. intellectus humanus fabricet sibi speciem, id bene referri potest in hoc; quia recipit speciem materiale sibi ab objecto transmissam ad sensorium; quae receptio, cum sit in aliquo, cui conjuncta est anima, & cum quo constituit unum totum, bene intelligi potest, quomodo determinetur intellectus ad productionem illius speciei; sed similis determinatio non habetur in Angelo; & certe positionem illius objecti vel noscit Angelus, vel non noscit? Si non noscit, quomodo determinatur ad illius speciem impressam producendam? Si noscit; Ergo noscit ante productionem speciei, ad quid ergo ulterius illa indigebit? Deinde, nunquid Angelus ad omnia materialia quae sunt, semper attendit? Si non attendit, quomodo fabricat sibi speciem? Si non fabricat speciem, quomodo poterit aliquando saltem noscere praeterita?

RESPONDETUR. Quod ab objectis recipiant species sensus, id non ex eo provenit, quasi non possit determinari. Anima etiam separata, ad productionem speciei, nisi per aliquid medium transmissum; sed hoc inde oritur, quia nisi mediis speciebus materialibus progredere anima ad fabricandas species spirituales, hoc ipso non dependeret à sensibus in modo operandi, & tamen in hoc modo debet pendere, cum etiam in ipso modo essendi, involvat esse unitum corpori. Haec autem ratio non militat pro Angelis utpote puris spiritibus. Poterit autem Angelus determinari ad productionem speciei eo modo, v. g. quo sola positio termini, determinat fundamentum ad relationem, non mittendo quidquam intermedium; & ad eum modum, quo sine ulla media transmissione, in multorum sententia, per solam directionem voluntatis, determinatur intellectus alius Angeli, ad noscendum secretum; & ad eum modum, quo ipse divinus intellectus & ejus noscivitas, determinatur à praesentialitate objecti ad aeternitatem, ut illud noscivitas Dei attingat. Nec fatigatur Angelus parandis illis speciebus; quia nemo fatigatur redigendo se in statum, sibi à natura ordinatum, nemo ceteris paribus sentit fatigari vegetativam in homine. Et

Et nos non experimur nos fatigari, parando nobis species spirituales dum prius aliquid sensu percipimus: Quod multo magis procedet de spiritualibus illis operibus, nulloque modo dependentibus à sensu. Quod si quæras quid sit futurum, si Angelus non attendat tunc ad positionem illius objecti materialis, vel negligat parare sibi illam speciem; quomodo ergo tunc præteritum noscet Angelus? Ad hoc responderi potest pertinere ad Dei providentiam excitare Angelum ad parandam sibi speciem eorum, quæ postea vult illum noscere Deus. Deinde si sit objectum materiale conveniens cum illis in ante cognitis, eadem illa species, poterit inservire ad fabricandam speciem præteritum.

INSTAT 2. Suarez. Si tota virtus activa talis speciei, est in Angelo, nulla potest reddi ratio ex parte rei representandæ, quare nam speciem efficiat intellectus, nunc potius quam antea: Quia illa species non est mera relatio, sed est qualitas absoluta, propinquitasque loci est ad hoc impertinens, nam hæc conditio solum requiritur inter ea, quæ se habent ut agens, & receptans, quæ habitudo in præsentem non intervenit, nec potest dici, quod existentia rei representandæ, sit necessaria conditio, ut species illius rei fiat; quia species est res permanens, & durat etiam desinente objecto, ergo nulla erit ratio ob quam Angelus nunc potius quam ante, producat illam speciem.

RESPONDETUR. Cur non citius producat species, referri potest in defectum existentie objecti, determinatur ad sui speciem. Nec obest, quod species sit res permanens: Nam multiplicitas possunt pendere in sui determinatione à re transeunti, & à transeunti revelatione, pendet habitus fidei, ut exeat in actum. An autem ad hanc determinationem indigeat Angelus certâ distantia; divisi sunt Auctores. Quod non indigeat certâ distantia Ratio est, quia hæc determinatio non est per transmissionem alicuius intermediæ actionis, quæ sola vendicat determinatam distantiam. Martinon tenet d. 36. n. 39. citans pro se Scotum & Alensem censet, quod objecta non videantur ab Angelis ad quamcunque distantiam. Unde etiam quod Job describitur dæmon circueis terram. Similia habentur Matth. 12. v. 43. Addit inferius quod sicut agentia materialia intra sphaeram suæ activitatis possunt uniri cum aliis intermediis, ut attingant passum per modum unius agentis totalis, ita possunt uniri objecta remota, etiam materialia, cum propinquo, ut simul per modum unius totalis objecti determinentur.

Posito quod nulla certa distantia requiratur ad illam determinationem, ne tamen dicatur Angelus tam multarum rerum species simul formare, referri id potest in capacitatem illius

naturalem; quodque tot simul possit formare species, quot & objecta noscere. Admitti etiam posset certa mensura, in qua vult nonnisi Deus concurrere pro sua libertate ad tot v. g. species formandas: Si autem ad determinationem indigebunt Angeli certâ distantia, recurri poterit ad sphaeram locabilitatis, modo supra explicato.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

OBJICIT 2. Suar. ab Auct. quia Ezech. 28. dicuntur, Angeli esse creati pleni sapientia & decore, quod etiam significat Dion. c. 7. de div. Nom. & Aug. l. 2. de Genes. ad lit. c. 8. ubi dicit: Omnes creaturas corporales, prius factas esse in mentibus Angelorum, secundum creatam in illis sapientiam, subditque neque enim sicut nos, ad percipiendam sapientiam proficiebant Angeli. Similia habet c. 30.

RESPONDETUR. Bene sunt pleni sapientia Angeli; quamvis non noverint futura; Ergo etiam poterunt esse pleni sapientia, quamvis futurorum sub initium non habuerint species. Et sicut fideles dicuntur pleni sapientia & intellectu qui sancti sunt, etiam si futura non norint, ita dicendum esset de Angelis. Bene addit Arriaga locum illum posse intelligi de scientia supernaturali; quia etiam per PP. decor ille significabat decorem gratiæ supernaturalis. Ad locum Dion. quod attinet, ille non plus habet, quam quod materialia, non per sensus noscant Angeli, sed per spirituales potentiam, conformem divinæ. August. auctoritas simpliciter accipi non potest, & nihil de hoc agit; quid enim ibi est de speciebus. Quod simpliciter accipi non possit, ratio, quia impropria est locutio, ut aliquis ex eo, quia habet objecti alicujus species, quod non novit, nec hic & nunc noscere potest, nihilominus dicatur esse non proficiens scientia. Si enim Mathematicus haberet speciem infusam de demonstratione quadraturæ circuli; neque tamen illam demonstraret, nunquid posita etiam demonstratione, non diceretur proficere sapientia? Ita debebunt & Angeli dici proficere sapientia, quando sunt jam in usu actuali illarum specierum, quod tamen videtur negare August. Immo etiam posito quod Angeli etiam futurorum concreatas habuerint species, non sequitur illos non proficisse sapientia, cum non potuerint omnia illa simul sub initium noscere, de quo infra in simili.

Directè ad Auctoritatem Aug. Responderi potest. Quod solum voluerit docere, Angelos non proficere, ita sicut nos, mediis tantis laboribus. Arriaga dicit Aug. loqui de notitia creaturarum in Verbo, non autem de notitia naturali, per species.

OBJICIT 3. Idem. Nisi Angelus haberet species concreatas, haberet ignorantiam rerum

d 3

omnium

omnium materialium; Quia neque in actu neque in habitu illam scientiam haberet, sed tantum in potentia remota, quæ non excludit ignorantiam, dicere autem quod tantum habuerint species rerum universalium, est attribuere illis nonnisi scientiam confusam, estque illos spoliare prudentiâ, quæ circa particularia versatur.

RESPONDETUR. Non habuerunt omnium ignorantiam materialium; quia aliquorum sunt illis species concreatæ: Et sicut quamvis sub initium non omnibus illis speciebus sunt usi, neque tamen erant ignorantes; sic nec essent, quamvis illorum non omnes haberent species; præcipue quia non est dicendus scire, qui alicuius rei habet species, quas nunquam exercuit, cum talis nec habitu, nec actu noverit, possessioque specierum, tantum faciet potentem ne ignoret, sed non faciet non ignorantem. Advertit rectè Arriaga quod vox ignorantia, non sit imposita, ad significandum non habere alicujus species intentionales, non enim de hoc cogitarunt impositores primi, sed ignorantia sumitur pro non scire ea, quæ quis debet & potest scire, unde prius deberet probari omnium illorum notitiam semper debitam fuisse Angelis, postea procedendum ad inferendam ignorantiam in Angelis.

INSTABIS I. ex S. Thoma, Cæli sunt supremi corporum, habentque totam suam simul perfectionem; Ergo & Angeli, debent habere omnes concreatas species.

RESPONDETUR. In hoc esse pares cælos & Angelos; quia illi inter corpora, hi in gradu creato intellectivo eminent; Sed non est paritas in hoc, de quo est quæstio: Ratio, quia perfectiones cælorum emanativè habentur à formis illorum, vel integrant substantiam illorum, sique deberent de novo acquiri, deberent subiacere alterationibus, quæ formæ incorruptibiles saltem præsentis, unitæque inamissibiliter, convenientes non sunt; ea autem quæ emanantur & integrant substantiam simul habentur; talis autem nulla ratio est pro Angelis, quos nihil vetat mutari acquisitione specierum, cum mutentur etiam actibus, illæque species, non sunt integrantes substantiam Angeli.

INSTABIS 2. Animæ nostræ accipiunt species successive, quia sunt formæ corporum, Angeli autem non sunt tales. Ergo debent habere simul concreatas species.

RESPONDETUR. Quod hoc Argumentum probat ab objectis materialibus non accipere Angelos species sensibiles, cum sint sine corpore; Anima autem unita est corpori; sed non probat Angelis deesse vim productivam specierum.

INSTABIS 3. ex Esparza q. 12. qui cum posuisset art. 1. indigere Angelum concursu aliquo objecti sibi cooperante, ut ita salvetur, quomo-

do cognitio sit imago objecti; imago autem debet procedere à prototypo: Cum item posuisset quod omnis cognitio habeat specialem perfectionem, respondentem speciali perfectioni objecti, quæ non apparet, quomodo possit contineri in solo intellectu, subdit postea art. 9. quod Angelus non possint solâ suâ activitate acquirere similitudines rerum omnium, propter infinitam propè varietatem perfectionum, in illis repertam. Item, quod non possint habere species ab objectis; quia hæc vel materialia sunt, vel si sunt spiritualia, producere tamen species independentem à propinquitate non possunt; Ergo debent infundi à Deo; Ergo concreari, quia non est ratio infusionis pro uno instanti, quam pro alio. Et cum Angelus habeat capacitatem, ut perficiatur per talia accidentia, & ex alia parte cum Deus suppeditet ea, quorum aliquis est intrinsecè capax, debuerunt etiam illis infundi species.

RESPONDETUR. Ut cognitio sit imago objecti, procedatque ab illo, sufficit ut procedat ab illo, in aliquo sui operante, hoc est vel in specie formali, vel æquivalenti ut dictum supra; objectum etiam repræsentatur cum aliqua sua speciali perfectione, quæ quoad suum repræsentari, poterit contineri in aliquo possibili intellectu, ut dictum supra. Quod attinet ad multitudinem tot specierum; possent nonnisi sub certo numero simul parari, successive procedendo, ad parandas alias, ut dictum supra. Possent etiam tam materialia quam spiritualia objecta, independentem à propinquitate, determinare intellectum agentem Angeli, ad formandas species; quæ quamvis sunt tales, ut ad illas capacitatem habeat Angelus, nihilominus non sequitur illas exemplò debere possideri: Sicut nec possidentur ab homine, quamvis illarum sit capax.

OBJICIT 4. Vasq. d. 201. c. 2. Si accipit Angelus species à rebus præsentibus, sicut potest formare ipsas species objectorum, ita posset formare & notitias de objectis, independentem à speciebus. Deinde intellectus est indifferens ad hanc vel illam speciem fabricandam; Ergo debet ab aliquo determinari, non potest autem determinari, ab objecto; nam quamvis efficiens aliquid determinetur à subiecto & materia, circa quam operatur, & quamvis facultas cognoscens ab objecto quod cognoscit determinari possit; tamen intellectus agens non potest determinari à rebus, neque ut à materia, quia non operatur aliquid circa illas, neque ut ab objecto, quia non sunt objectum illius.

RESPONDETUR. Sicut ex eo, quod homo fabricat sibi species, non sequitur posse illum noscere sine speciebus; sic nec idem sequitur in Angelo: Determinatur autem Angelicus intellectus, ut has potius fabricet species, ab objectis; quod

quod licet non sit objectum illius, tanquam terminativum quid notitiae: nam intellectus agens quia talis non nascitur: est tamen objectum illius determinativum.

OBJICIT 5. Joan. à S. Thom. D. 21. art. 3. in 17. Si natura Angeli posset acquirere species ab objectis, vel ex natura sua id peteret, vel hoc illi accideret ex aliquo defectu talis naturae: quia dependere ab objectis in acquisitione specierum, maioris imperfectionis est: quia est carente formis intelligibilibus, quae sunt species: & si solum ex defectu naturae id habet, non ergo ex natura sua id petit, sed potius oppositum: quia non pertinet id ad perfectionem naturae intellectualis, sed ad defectum ejus: natura autem non inclinatur ad id, quod defectuosum est sibi. Si autem ex natura sua id habet ut accipiat species ab objectis: Ergo ex natura sua Angelus non est perfectus in intellectualitate, sed imperfectus & ignorans: & sic ex natura sua intellectus Angelus non magis esset in actu, nec magis plenus sapientia, quam noster intellectus: quia uterque illas acciperet ab objectis.

RESPONDETUR. Ostendendo in primis Argumentum multum probare, Angelus indiget distincto à se actu objecta noscere, quare, vel ex natura sua id petit, vel ex aliquo defectu? Si ex defectu, ergo id natura illius non petit, sed potius oppositum: Si ex natura, ergo est perfectus in natura & ignorans.

Directè autem ad Argumentum posset dici, quod petat species ab objectis ex defectu naturae: nec inde sequetur, oppositum potius petere Angelum: quia tunc creatura petit oppositum, siquid illi contingat ex defectu accidentali: & ita petit habere duas auriculas: quia unam habere ex accidenti illi convenit: Si autem aliquid deficit illi ex defectu naturae, sed sit bonum indebitum, defectum illum petit, non autem oppositum. Et sic quia est ex defectu naturae humanae non habere fenestram ad cor, vel perspicaciam aquilae, non petit homo oppositum huic: quia autem non habere species futurorum, est ex defectu naturae: quia illi sunt indebitae sicut & ipsae notitiae, fit, ut cum habet defectum humani specierum, non petat oppositum.

Sed bene etiam dici potest: quod petere species ab objectis, sit ex natura Angelorum: quia ex natura sua petunt intellectum agentem. Rursus, esse sibi principium perfectionis est aliqua perfectio: & ita Deus perfectissimus est, quia à se est: Si autem ponantur Angeli fabricari sibi species, habebunt dependenter quidem à Deo, sed non sine suo motu perfectionem: Ergo illis ut supremis intellectivis, tribui debet vis hæc, parandi species. Erit tamen Angelus perfectus in intellectualitate, hoc est habens omnia necessaria ad debitam intellectionem, sed non erit perfectus, hoc est non perfectibilis ulterius, nec erit ignorans propter dicta supra, in simili,

præcipue verò quia in formandis speciebus spiritualibus, morâ & tempore, non indiget Angelus ad notitias illas, quas simul exercere potest. Addo, quod ex natura sua est debitum alicui per modum perfectionis emanandæ, vel per productionem necessario ponendæ, omnibus inest: Si autem aliquid sit debitum, sed respectivè per completionem, aliunde natum suppleri, non est necesse, ut in omnibus æqualiter habeatur. Jam autem species sunt naturæ aliunde h. e. vel ab objectis, vel à Deo suppleri: quas species rerum præsentium, quamvis potuerint sibi parare Angeli, nihilominus accepere illas à Deo, & quidem omnes æqualiter, quia Patres indistinctim de omnibus loquuntur, solumque fuit differentia in qualitate specierum magis & minus Universalium.

Punctum Difficultatis 2.

An concreata sint aliqua species Angelis?

DICENDUM est. *Fuisse concreatas species aliquas Angelis.*

PROBATUR 1. Quia quamvis ille locus Ezech. in quo dicitur Lucifer plenus fuisse decore & sapientia, possit accipi, & non per ordinem ad invehendas concreatas species: quia tamen etiam accipiunt illum Doctores, de concreatione specierum: nihilque id vetat, præcipue si intelligantur, non nisi aliquorum illis concreata fuisse species, cur ergo id dici non debeat?

PROBATUR 2. Auctoritate S. Thomæ hic q. 52. a. 2. in corpore *ideo* inquit (subintellige Angeli) *suam perfectionem intelligibilem consequuntur per intelligibilem effluxum, quo à Deo species rerum cognitarum acceperunt, simul cum intellectuali natura.*

PROBATUR 3. Quia quamvis sub initium creationis, & deinceps sint indebitae Angelis notitiae futurorum, adeoque & species: cui enim indebitus est effectus, connaturaliter indebitum est & principium: Nihilominus cum illis fuerint debitæ sub initium aliqua notitiae, pertinebat ad liberalitatem Dei, ut expeditos illos poneret ad formandas illas notitias, quam expeditionem non habuissent, si primum fuissent obligati, ad fabricandas species, præcipue cum illas tot Doctorum consensus ponat.

OBJICIT 1. Arriaga d. 6. n. 4. Si haberet Angelus concreatas omnium species, haberet etiam futurorum, consequenter posset naturaliter illa cognoscere: neque enim ab hac noticia impediretur defectu existentiae actualis objecti. Quod ipsum prob. quia existentia objecti, solum tunc potest requiri, quando mediatè vel immediatè influit in cognitionem: ad terminandam autem notitiam, nullo prorsus modo requiritur: quia illa terminatio in objecto, nihil est, nisi pura

d 4 deno-

denominatio extrinseca, ab actu existente. Quod ipsum probatur. Inprimis ex sensibus externis: nam videtur facies in speculo, etiam si illa ibi non sit. Si autem non posset terminare nisi ubi esset, non ibi videnda esset, sed præcisè, ubi est: idemque apparet, dum idem immultiplicatum objectum, apparet multiplex, sine objecti multiplicantis proprietate. In iride fit propria visio colorum, cum tamen ibi nulli tales sint. Simile quid accidit, dum transacto ictu, sonus auditur. Divina item cognitio non pendet ab actuali existentia objecti. Notitia creata attingit præterita & possibilis, quæ tamen non existunt. Denique voluntas afficitur bono, etiam ei, quod non est modò per intellectum representetur.

RESPONDETUR. Ex dictis Negando Angelum habere omnes species, sed posito etiam quòd habeat futurorum species, necdum convincit Argumentum: Possent enim admitti species illæ determinatæ quidem in ratione entis, non tamen in ratione concurrentis suo modo: Ita ut quousque non existat objectum, non possint fungi officio. Quamvis autem existentia objecti ad præcisè terminandam notitiam requisita non sit, requiritur tamen ad determinandam speciem, quod probatur, illis ipsis Instantiis: quia ut determinentur species ad tot & tot multiplicationes, requiritur ipsius objecti existentia. Divinus intellectus ut hanc potius quàm illam contradictionis partem videat, indiget præsentia objecti, seu existentia in æternitate. Voluntas indiget representatione boni existentis, &c. Ita etiam species indigebunt existentia objecti, tanquam completivâ, ut in actum exire possint. Unde præcisè quidem formalitas terminandæ cognitionis non deponit existentiam objecti, ut probat Arriaga; sed illam deposcet incompletio speciei, quæ non apparet, per quid compleatur, ut exeat in actum noscendi, de iis, quæ antea erant futura, nisi per existentiam objecti. Tota quidem vis ad ponendam cognitionem futuri, habetur, quæ est requisita à parte potentia; sed non habetur tota, quæ sit requisita ex parte suppletis, vices objecti: nempe ex parte speciei indigentis illo complemento objecti scilicet existentia: quem ipsum defectum existentia posset Deus supplere, non quidem per solam suam voluntatem, sed per exhibitionem concursus ad agendum quem alias exhiberet præsentem objecto, & qui ante existentiam objecti, indebitus est.

OBJICIT 2. Deberent aliàs Angeli habere concreatas sibi species omnium entium in particulari, quæ in hoc universo sunt, aut erunt: hoc autem dici non potest. Quia et si Angelus petat noscere genera & species rerum, arbitrium tamen est dicere, quòd petat noscere omnia in particulari, cum id aliqui Philosophi Deo etiam negarint. Et si nulli Beato secun-

dum gratiam, debetur notitia omnium in particulari; Ergo nec secundum naturam debetur Angelo: Gratia enim dignior est in noscendo, quàm natura.

RESPONDETUR. Non fuisse concreatas illas species omnium, sed non nisi materialium quæ tunc erant. Cæterum etiam absolute non concludit Argumentum, quia posset adhuc concedi species Universalis muscæ v.g. quæ quavis singulas in particulari muscas non repræsentet, repræsentare tamen possit successive, & hic & nunc, quantum sufficit. Instantia de Beatitudine allata non convincit, Ratio quia ad statum beatum, ea tantum requiruntur, quæ ordinantur ad notitiam Dei, & complendum statum beatorum, appetitumque noscendi; quæ haberi possunt sine notitia ita particularis. Jam autem diceret aliquis ex excellentia noscitivi, quod est Angelus, oritur extensio illius ad quodcunque noscibile ordinis naturalis: quod quia non extendit sese ad singula possibilis, saltem ne nimis limitetur, extendi debuit ad præsentia.

INSTAT Arriaga. Non potest dici cum probabilitate, quòd petat Angelus connaturaliter infundi sibi species rerum existentium, quæcunque illæ sint: nam etiam naturaliter possunt esse mundi infiniti, sicut enim una creatura cum alia, ita nec unus mundus cum alio repugnat, nunquidne Angeli omnes, illos mundos connaturaliter noscere deberent: Saltem hoc negandum esset Angelis inferioribus.

RESPONDETUR inprimis non tenere sequelam: quia procedit à faciliore ad difficilius viâ affirmationis. Deinde nego possibles esse mundos actu infinitos, sed posito quòd essent, nihil concluditur: quia sicut non est repugnantia, ne idem intellectus immutatus extendere se possit ad omnia illa objecta, ita nec erit absurdum, ut exigat se illa notia Angeli ad illa objecta extendere, modò semel ponatur, debitam esse illis notitiam existentium. Certè enim est illis debita aliquorum objectorum notitia non præteritorum, non futurorum, ergo præsentium. Quando autem addit per Historias constare quòd Lucifer noscat aliqua per demones quæ hic apud nos sunt; forte id dicitur ad captum nostrum: & hoc non probat, quòd saltem aliquas species non habeat concreatas: Non parificabuntur autem Angeli inferiores superioribus in notitia, modò illis concedantur inæquales species, & pro dignioribus, magis universalis. Universalitas autem speciei duplex cogitari potest, primò repræsentans non nisi prædicata communia, & in confuso particularis: talis universalitas inutilis est ad noscenda omnia singularia distinctè, utilis ad aliqua. Alia est universalitas speciei, per extensionem ejusdem entitatis, ad particularia quæ talia, repræsentanda; & hæc, potest etiam singularia in particulari repræsentare saltem existentia.

OBJI-

Objicit 3. Scotus apud eundem. Per speciem concretam non potest Angelus cognoscere intuitivè rem singularem, quando actu existit. Ergo debet ab illa jam existente recipere species. Ant. probatur. Quia species concreta, abstrahit in sua representatione ab existentia, & solum representat res, secundum esse essentia: quia antequam res existat habet totam suam representativitatem, & tamen tunc, non representat rem ut existentem.

RESPONDETUR. Quod species concreta, sine circumstantia existentiae creatae, abstrahat in sua representatione, ab existentia: eò quod non habeat determinativum tollens ejus indifferenciam secundum quam est indeterminata, ut representet existentiam, vel non. Cetero qui potens illam representare.

Docet autem Martinon d. 28. n. 63. Infusionem specierum esse quoad modum supernaturalem, non quoad substantiam: quia scilicet quamvis in entitate sint naturales, hic & nunc, tamen ut eo modo infundantur, non est exigentia in illis, sed sola passiva capacitas. Posito autem quod illas Deus non infudisset, nec dum mansissent Angeli ignorantes: novissent enim se & sua accidentia sine specie: ex illis autem cognitis venire poruissent in notitiam possibilem, patium, majorum, minorum.

DIFFICULTAS III.

Ad quam obiecta dentur species?

SUPPOSITO quod jam dentur species in intellectu Angelico, necessarè ad ponendam notitiam alicujus obiecti, facile concludi potest, quod dentur ad noscenda materialia: hæc enim vel maximè sunt improporcionata intellectui spirituali, circa se eliciendæ; conveniunt tamen omnes, quod non indigeat Angelus specie ad noscendum seipsum. Ratio, quia species quotiescunque adhibentur ex indigentia obiecti, adhibentur tunc, quando obiectum est materiale seu improporcionatum, seu distans: Angelus autem non est materialis respectu sui, est proporcionatum obiectum, indistatque à se. Quod enim dicitur, essentiam Angeli non inhaerere intellectui Angelico, id non convincit: nam si inhaerentia habet vim determinandi, multo magis ipsa identitas: Jam autem in nostris principis, intellectui Angeli, identificatur substantia Angeli: & licet determinatio quæ sit per formam physicam distinctam, non possit haberi, si ne unionem; secus determinatio in ratione intelligibilis. Quamvis autem potentia visiva sibi approximata, non possit se videre, non sequitur quod etiam Angelus, non possit seipsum noscere, nam cum visiva non sit coloratum quid, seipsum videre non potest. Nihil autem simile

probat intellectum Angeli v. g. non posse seipsum intelligere.

Addit Arriaga, si licitum sit argumentari à sensibus ad intellectionem, probari poterit intellectionem non indigere speciebus, cum illis aliqui sensus careant; ut plurimum enim non conceduntur species gustus & tactus. Sed hoc ipsum additum Arriaga indiget sua limitatione; aliàs ex eo, quod dentur species in intellectu, malè urgeremus, dari illas in intellectu Angelico. Tunc ergo non tenet consequentia, quando non est idem principium ponendi in utroque speciem. Ceterum etiam Scotus censet quod Angelus ad abstractivam sui cognitionem, indigeat speciebus. Per hoc tamen non negatur, quod de absoluta potentia, possit Angelus habere sui speciem à Deo infusam: ut videre est apud Arriaga d. 5. n. 16. interim sit

Punctum Difficultatis

1.

Potestne unus Angelus noscere alium indistantem sine specie?

QUOD indigeat Angelus specie superaddita ad noscendum Angelum indistantem docet Suarez L. 2. c. 5. n. 12. citans pro se S. Thom. Cajet. & alios Thomistas. Cum quibus sentit Joan. à S. Thoma d. 21. art. 3. n. 22. Oppositum docet Vasq. sup. citat. Arriaga d. 5. n. 23. & post illos Martinon d. 38. n. 22.

DICENDUM est. Quod unus Angelus possit alterum noscere indistantem sine specie superaddita.

PROBATUR 1. Potest ad notitiam illius Angeli, suo modo concurrere ipsa species; Ergo poterit ad eandem suo modo concurrere & ipsum obiectum spirituale proportionatum, indistans. Et si dicit ordinem species ad posse illud concurrere, cur non dicet etiam ipsum obiectum?

PROBATUR 2. Quia quoties non potest obiectum seipso concurrere ad notitiam, id tunc fit, quando vel est obiectum distans, vel improporcionatum ut communiter assumitur. Neutrum hic habetur. Quod si dicas Angelum superiorem esse improporcionatum intellectui inferioris, sufficit ad verificandam Conclusionem ut scilicet noscatur ipse Angelus, qui sit ejusdem speciei. Deinde cum participant ex eodem generico modo essendi, non apparet quid in ordine ad intellectionem, sint obiectum improporcionatum.

PROBATUR 3. Quia si non posset Angelus intimè præsens concurrere ad sui notitiam, vel ideo non posset, quia non esset informativè præsens Angelo noscenti: Et hoc non obest; quia in visione beata Deus non est informativè præsens, & tamen noscitur à Beato. Nec est ratio, cur ad principiandam notitiam, sit necessaria unio aliqua principiorum. Vel non posset concurrere ad illam intellectionem ideo, quia ille actus

actus esset vitalis; sed hoc etiam non obest: quia concurrat ad illam Deus non vitaliter quidem, sed tamen tanquam ad actum vitalem. Ergo & idem facere poterit obiectum: idque ex eo: quia ad actionem vitalem, non est necesse omnia principia esse vitalia. Vel non posset concurrere ideo obiectum ad sui notitiam: quia nesciens Angelus, habet jam illius obiecti species. Sed hoc non obstat: quia non est ratio, quod potius non debeat definire concursus speciei, & quod debeat definire nonnisi concursus obiecti. Deinde cur non ponatur talis vis concurrendi in speciebus quæ deponat in actum exire, nonnisi tunc, cum non est præsens obiectum, vel quando est improporionatum, manetque in improporione. Denique cur ad illam notitiam, tam species quam obiectum non concurrerit? non est enim novum idem à pluribus principiis, in suo genere totalibus produci. Quod si hæ rationes non obstant, quo minus obiectum concurrat, nullæ aliæ obstatunt. Concurrerit ergo obiectum, hoc est Angelus indistans, ad sui notitiam.

OBJICIT I. Joan. à S. Thoma. Unus Angelus non potest illabi, intra mentem alterius, per suam substantiam, neque immediatè operando intra illam, præsertim infundendo lumen & species: Ergo una substantia spiritalis, non potest imprimere speciem suam in intellectu alterius Angeli, neque ipse ab eo haurire. Conf. prob. quia species spirituales, non possunt produci ab uno Angelo in alium transmittendo per medium: quia medium est extrinsecum vel corporeum; Species autem illæ sunt accidentia spiritalia, & sic non possunt inherere medio corporeo multò minus vacuo. Debent ergo produci sine aliquo medio in ipso intellectu Angeli, à substantia spiritali alius Angeli. Substantia autem alterius Angeli, nequit intra intellectum alterius intrare: talis enim illapsus, convenit vel radici ipsi à qua emanat intellectus, vel principio à quo creatur; ista enim assistentia, non est præsentia localis: quia hæc ad nihil servit in intellectu per se loquendo, licet per accidens, ut in nobis, quia anima nostra unita est corpori sensibili, confert ei præsentia localis, ad sensationes. Etcum nulla substantia creata habeat causalitatem in Angelum, cum Angelus non fiat ab altero, sit enim à Deo totaliter, per creationem necessario; Ergo intellectus unius Angeli, non habet rationem causæ, in alium Angelum.

RESPONDETUR. Inprimis argumentum probare multum: quia probat etiam mediis speciebus ab Angelo A non intelligi Angelum B. quia illæ species deberent illabi, quod est proprium solius Dei: & sicut creatura per Thomistas non potest assumi ad aliquid creandum, quia hoc est proprium Dei, ita nec poterunt illabi species, quia hoc etiam est proprium Dei. Si autem non illabitur species habet nonnisi in-

distanciam localem; quæ ad nihil servit in intellectu, per se loquendo.

Quod autem attinet ad robur ipsiusmet rationis, multa non concludunt. Nam inprimis cum hic agatur: An per suam substantiam possit Angelus A. in intellectu Angeli B. concurrere ad sui intellectionem, ille de hoc argumentatur: Quomodo possit species sui, causare obiectum, in intellectu Angeli. Deinde ex dictis supra colligitur: Quomodo intellectus Angeli determinetur tam à materiali, quam à spiritali obiecto, ad fabricandam speciem. Denique rationes quibus probat ab obiectis non transmitti species non convincunt: Posset enim dici ut innuimus supra, quod transmittantur non per medium, saltemque non urget difficultas, si Angelus penetrans alium Angelum, emanet sui speciem; non enim jam daretur locus transmissionis per medium, vel si illam producat in intellectu Angeli indistans localiter.

Quod si quæras; Voluntariè emanabuntur illæ species spirituales ab obiectis? Ad hoc dici poterit quod cum aliqua obiecta spiritalia, sint non voluntaria qualia sunt accidentia spiritalia, non poterunt voluntariè emittere sui species, nec emanabunt illas voluntariè etiam ipsæ substantiæ volitivæ; quia de emanationibus de quibus non ita clarè constat, discurrendum est, proportionatè ad manifestè emanantia; manifestè autem emanantia, emanant suas species non voluntariè. Quamvis autem omne agens liberum habeat dominium in actiones elicatas, non tamen in eas quæ emanativè aliquid producant. Nihilominus emanens Angelus illas species uti illis non poterit, quia emanantur & providentur nonnisi in bonum alius ab emanante.

Quod autem objicit Vasq. D. 201. Angelum sua virtute non posse plus producere in alio, nisi motum localem; id verum est de Angelis comparatis ad corpora: Meminit huius sententiæ Suar. l. 2. c. 5. n. 22. Dicitque n. 27. se in contrarium solubile argumentum non habere.

Ceterum hunc modum proponimus quidem non defendimus quia innititur soli huic argumento, quod scilicet etiam materialia emanent sui species: Hoc autem argumentum ut dixi sup. in simili non est inevitabile. Inde uti jam dicebam accipiet species ab obiectis determinantibus intellectum Angeli, ut sibi illas formet, quæ determinatio in hoc breviter loquendo stat: Quia ex una parte potest Angelus præsentia noscere: ex altera parte, obiectum est etiam præsens, hinc utrumque concursum petita Deo, qui serviat fabricandæ speciei.

Sed redeundo iteratò ad argumentum penultima est hæc propositio. Unus Angelus non potest alteri illabi.

Triplex illapsus cogitari potest, primò motus localis, qui salvatur per expulsionem corporis & occupat-

occupationem spatii quod expulsus corpus occupabat; & hic illapsus in presenti locum non habet. Secundo illapsus dicitur pro indistantia, cum aliqua operatione unius in alterum, qualem agnovit S. Greg. l. 17. Mor. c. 20. alias 18. Demon, si suggestioni ejus primo non resistitur, repente totus, ad interiora cordis illabitur. Tertius illapsus est indistantia, cum jure conservando & invertendo quocunque voluerit mentem; & hic illapsus, est proprius Dei; secundus tamen etiam creaturis convenit; quamvis enim presentia localis precise secundum titulum indistantie, non conferat quidquam, confert tamen si sit simul cum vi concurrendi. Vide de hoc illapsu citat. Suar. c. 5. n. 14.

INSTAT. Joan. a S. Thoma. Si unus Angelus posset alteri illabi, operando aut immutando intellectum aut voluntatem alterius, posset utique intelligere cogitationem cordis illius: quia non est ratio cur habeat vim immutandi intellectum illius, & non habeat facultatem cognoscendi illud quod immutat, & in quod agit, videndo quid operetur.

RESPONDETUR. Si posset Angelus illabi alteri, cum universalitate operandi quod voluerit, & in ordine ad omnes notitias, necessario deberet noscere quid agat alter Angelus, adeoque respectu illius illabentis, nullum daretur secretum, ejus, in quem illabitur. Sed si illabatur non nisi per ordinem ad principiandam de sua substantia precise notitiam, non sequitur quod secreta cordis illius sit cogniturus. Deinde duplex est sententia Auctorum; Quidam objectis concedunt, speciebusque concursum in genere cause efficientis. Et in hac sententia Angelus illabens sciret quod concurreret ad sui notitiam. Alii concedunt concursum non nisi terminativum & completivum, & in hac sententia nesciret Angelus quod concurrat, nisi aliunde supponendo, quod terminet notitiam.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

OBJICIUNT 2. Thomistæ & cum illis Suarez, saltem Angelus inferior, non poterit sui notitiam principiare, in intellectu superioris Angelus: quia ut objectum intelligibile concurrat cum intelligente, debet esse æque immaterialis ac superior. Ergo non potest illum ad intelligendum quasi perficere. Et sicut Divina essentia, licet maxime intelligibilis, non potest à creato intellectu nosci, nisi eleveetur per lumen ordinis Divini; ita & in presenti, non poterit inferior concurrere ad intellectionem, quam de illo superior Angelus format.

RESPONDETUR. Si concedatur concursus

non nisi terminativus argumentum nihil urget, sed concessio etiam concursu coëffectivo nihil probatur: Ratio, quia immaterialitas quæ eximit aliquod objectum à notitiâ materialioris, debet esse immaterialitas major ratione ordinis; non autem ratione excellentioris specificæ differentie, intra eundem ordinem contentæ: Quia verò omnes Angeli sunt in eodem gradu generico, nec se excedunt gradu generico, sicut exceduntur à Deo, sit ut inferior Angelus, possit adhuc superiorem noscere. Et quamvis notitiâ perfectioris, sit perfectior entitativè præ illa notitiâ, quam inferior producere possit, non oberit tamen quo minus inferior ad illam etiam nobiliorem concurrat; quia in ordine ad effectum majorem & nobiliorem, contentum tamen intra idem genus proximum, potest concurrere ignobilior causa, simul cum nobiliori: & ita ad trahendum idem pondus juvant sese ad invicem debilius & fortius tractivum. Atque ita etiam inferior Angelus, cum illo nobiliori, ad nobiliorem illam notitiam poterit concurrere.

OBJICIT 3. Suarez, ut una actio ab objecto & potentia indivisibiliter ac vitaliter prodeat, necesse est, ut illa principia inter se uniantur: Utque aliquam subordinationem inter se servant, ita ut ad motionem, vel influxum unius, alterum illi cooperetur: quia alias non potest actio inchoari ab utroque illo principio, nisi per accidens, & quasi contingenter: quod ipsum probatur. Quia neutrum ex illis principiis ex necessitate naturæ operatur; quia & Angelus cognoscens liberè exercet illum actum, & cognitus, suam coëfficientiam liberè præstat. Neque etiam unus illorum, per voluntatem suam, potest alterum ad concurrendum necessitare: quia neuter obedire debet alterius voluntati: nec etiam inter eos posset naturalis aliqua sympathia, cum fundamento fingi. Unde posset unus Angelus velle alium videre ut supponitur; & non posset, quia alter non vult concurrere: deberent ergo concurrere voluntariè prius consentiendo, & si vellent concurrere casu, esset hoc contra ordinem & perfectionem naturæ: Si autem concurrerent annuendo simul, & hoc involvit imperfectionem in noscitivo, quia dependentiam involvit & repugnantiam; quomodo enim cognoscet voluntatem alterius, si illum nondum cognoscit?

RESPONDETUR. Hoc Arg. plura adferre principia, singula examinanda.

1. PRINCIPIMUM est. An objectum & potentia, adeoque illabens Angelus, & cui illapsus est, debeant secum uniri? Ad quod dici potest, sufficere ut uniantur per identitatem actionis ab utroque principio indivisibiliter pendens; ut videre est in multis aliis agentibus, imò & in ipso concursu Dei: & quod specialior aliqua unio requiratur, non probat objectio.

2. PRIN-

2. PRINCIPIMUM. An illa scilicet principia necessariò concurrant? Respondet Martinon d. 38. n. 44. Quòd ille concursus sit determinativus, nec liberè præstetur sed necessariò, ideoque non supponit mutuum Angelorum annuere; & sicut non est casuale ac fortuitum, sensus externos determinari ab objectis propriis, sufficienter præsentibus, si cætera sunt paria; Ita etiam se habebit Angelus ille: Si inquam cætera sint paria: quia si esset in determinatâ, totâque impletâ, suorum actuum sphaerâ, velletque in illâ immutatâ persistere, tunc non nosceret illabentem Angelum; quod contingere potest in nostris etiam sensibus, qui ad aliquam non advertunt, si anima ferid aliò sit advocata.

3. PRINCIPIMUM est. Quomodo Angeli noscant adinvicem voluntatem noscendi? & quomodo noscere possint volitionem, si antea non cognoverint Angelum? Hoc principium non convincit, quia necessarium est, ut prius noscatur directe substantia si cætera sint paria, ut ponatur illa notitia; sed etiam poterit noscere volitionem non cognitâ substantiâ directe; quia hæc duo distinguuntur, poteritque supponi substantia aliunde cognita dixi directe quia non potest huius volitio attingi quin indirectè, attingatur hic.

Quando autem urgetur. Quòd supremum in genere intellectu h. e. Deus, liberè concurrat ad sui notitiam, & cum etiam infimum intellectuum quod est homo, libertatem habeat in suis actionibus ad extra, ideoque quòd & Angeli, qui sunt quid medium, liberè debeant concurrere ad notitiam; Id non convincit; Nam supremus intellectuum Deus admittit generationem, infimum intellectuum h. e. homo generat etiam, & tamen Angeli non generant; ita etiam in præsentia. Quòd si recurras ad hoc, posse ex particulari conditione aliquid non convenire intermediis entibus, idem & nos dicemus. Quanquam etiam Antecedens habet aliquid falsi, quia homo non est liber in ordine ad hoc ut cognoscatur, & Deus ipse naturaliter concurrere debet ad sui cognitionem, posito lumine gloriæ, sensus etiam necessariò noscit sua objecta in debitis circumstantiis, cur ergo idem de Angelis illabente, & eo cui illabitur, non dicetur?

OBJICITUR 4. Quando aliquod agens medio accidente causat aliquid, non potest idem causare seipso: Sic quia ignis medio calore urit, seipso non urit; quia vivens medio semine generat, seipso non generat, & sic de reliquis: Ergo si Angelus media specie producit sui notitiam, jam illam seipso, producere non poterit.

RESPONDETUR. Inductionem non esse universalem: Nam si possibilis sit species impressa Dei, nunquidne jam seipso Deus, non poterit ad notitiam sui intuitivam concurrere, mediis

infusis habitibus: Deus in justificatis principiat actus supernaturales per habitum, & tamen illos cum solo concursu suo extraordinario principiare potest. Unus homo potest ex uno loco in alium medio impulsu transferre, nunquidne non poterit, deferre non nisi? Et miles qui ferrigladio, ferire potest & pugno. Ad maximum ergo dictum Antecedens hoc sensu verificari potest, si procedat de agente, in quo non supponatur aliunde vis producendi, illius effectus non probatur autem talem vim non haberi in ipsa substantia Angeli, & de cætero si non sit convincens ratio communis utrique non tenet consequentia, à modo agendi unius potentia, ad modum agendi alius.

OBJICIUNTUR 5. Si Angelus A. intimè præfens Angelo B. potest in illius intellectu principiare per seipsum notitiam sui, etiam species Angeli A. poterunt principiare in Angelo B. notitiam objecti cuius sunt species, quia non magis militat ratio pro una parte, quàm pro alia; & sic ut Angelus A. est intimè præfens Angelo B. sic & species Angeli A. indistant tunc ab Angelo B.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam: Ratio, quia quamvis species Angeli A. si distinguantur solo numero, potuerint esse in Angelo B. si tamen non sinteductæ de potentia Angeli B. non poterunt in Angelo B. principiare notitiam: Ratio, quia universaliter accidentia, non deserviunt ad operandum, nisi illi subiecto, ex quo educuntur. Et ita si penetrarentur ignis A. & ignis B. calore ignis A. non uret ignis B. quia calor ignis A. non esteductus è potentia ignis B. Quia ergo species Angeli A. non sunteductæ è potentia Angeli B. cum potentia Angeli B. non concurrent ad notitiam. Et sicut in moralibus, quando fratribus exdivisa sunt bonâ, non habet jam jus unus ad utendum bonis aliis: ita facta ex divisione specierum Angelis, si per productionem factam ab Angelo, si per educationem factam à Deo, non habet alter jus, in bonum specierum, aliis. Sed inde non sequitur, quòd ipsum objectum ad illam notitiam concurrere non possit: quia non est ita exdivisum, quin aliorum de se notitias principiare possit, nec se habet per modum accidentiseducti.

DIFFICULTAS IV.

De Qualitate Specierum.

SOLet ab Auditoribus admitti quædam conditio specierum, secundum quam appellantur quædam species universaliore: nomine autem specierum universalium veniunt species, quæ cum sint in entitate indivisibiles; nihilominus hoc faciunt, quod facerent plures numero species: De hac materia tractat Suar. L. 2. à cap. 14. Vasq. d. 203. Arriaga d. 7. Mart. d. 38. S. 6. Joan. à S. Thom. d. 21. a. 4. n. 9.

Pun.

Punctum Difficultatis 1.

Premittuntur quadam de specierum Universalitate.

PRÆMITTO 1. *Possibile esse speciem aliquam universalem.* Ratio, Tum quia id non implicat Contradictionem. Tum, quia habetur quid simile in aliis entibus, & ita unicus sensus communis potest representare omnia, quæ representant sensus particulares. Eadem Petreius, & quævalent animalitati & intellectivo. Unicum numero species expressa, potest representare quod alias representant duæ. Et indivisibile predicium representare potest duas distinctas realiter, simplices apprehensiones, unus idemque actus voluntatis, potest fieri ex pluribus motibus, quæ alias plurificant actus. Tum, quia quæ est proportio in modo essendi, eadem est in modo operandi, sed perfectiora entia colligunt perfectionem inferiorum. Ergo & species perfectiores, colligent perfectionem inferiorum specierum, adeoque erunt universaliores.

DICES 1. Non possunt una definitione definiti distinctè duo singularia; Ergo nec representari unâ specie.

RESPONDETUR. In primis medium terminum esse pro nobis; quia de facto definitio specierum, est definitio individuorum, secundum quod participant speciem. Deinde disparitas hæc potest esse, quia si una definitione definitur in singulari duo individua distinctè, hoc ipso non essent duo individua; quia singularitas unus, esset singularitas alterius; siquidem definitio unius singularitatis, esset definitio alius: tale autem absurdum non sequeretur, si universalis species una entitate, sed virtute multiplex, concurrat ad diversas singularium representationes. Quamquam etiam unus indivisibilis actus, potest duas definitiones formare.

DICES 2. Non possunt duæ imagines unico exemplari representari, imò hoc impossibile est, sicut est impossibile ut rosa fiat panis: Ergo impossibile erit species universalis.

RESPONDETUR. Si Antecedens procedat de exemplari physico & colorato, quia unus color non est alter color, nec nigrum dealbat, sit ut nigrum non possit exemplificari album; sed inde non sequitur, quod unum idemque principium, habens se per modum potentiae, non possit concurrere ad productionem notarum, quæ alias a pluribus pendent principiis: Si autem res sit de exemplari intentionali, falsum est, quod non possit indivisibilis notitia, representare plura imaginata & objecta.

DICES 3. Vel tantum connexa objecta non implicat representari ab eadem specie, vel etiâ inconnexa: Si secundum, ergo una species potest representare etiam omnia possibilia; Si pri-

mum, contra erit, quia connexa, non ita sunt connexa, quin habeant disconnexiones: Si ergo hæc disconnexiones possunt non ab una specie representari, non obest, quo minus & aliâ simpliciter disconnexa, represententur.

RESPONDETUR. Neutram partem convinci. Non secundam, quia est à faciliori ad difficilius viâ affirmationis; difficilius autem est, representare posse omnia, quam nonnisi aliqua. De illatione circa speciem omnium possibilem, infra dicetur. Primum etiam non convincitur, quia etiam procedit à faciliori ad difficilius viâ affirmationis, nempe à minori disconnexionem ad maiorem: Et sicut potest percipere oculus disconnexionem minorem, quæ est inter colores, non potest maiorem quæ est inter gustabilia, ita & in præsentia.

PRÆMITTO 2. *Admissa possibilitate universalium specierum manere inter alia in hoc difficultatem, quod cum illæ universales species non sint causa particularium, nec genus ad illas; quomodo tamen id facere & præstare poterunt, quod continent & præstant species particulares?*

RESPONDERI solet ad hoc per discursum desumptum ex Thoma hic q. 55. art. 2. ad 3. & 57. art. 2. in corpore. Reperiuntur quædam quæ cum aliorum neque causæ sunt, neque genera, neque species, sunt tamen in aliquo genere, siue illud analogum siue univocum sit, aliis excellentiora. Exemplum adfert S. Th. ab habitu universalis prudentiæ in homine, cuius actus est dirigere actus virtutum, ut magnanimitatis, cautelæ, & aliarum similium, qui tamen habitus, neque est causa, neque genus, neque species illius, quæ est quasi prudentia in Leone, ad actus magnanimitatis, & ejus quæ est in vulpe, ad actus cautelæ; sed tantum est quædam excellentia supra prudentiam Leonis & Vulpis. Similiter sensus communis, neque est causa, neque genus, neque species sensuum externorum, sed est potentia quædam excellentior & eminentior sensibus externis, isti enim inserviunt sensui interno, siue communi; & hic omnia distinctè agnoscit, quæ sensus particulares sigillatim attingunt, & aliud insuper quod illi non attingunt, v. g. differentiam albi & dulcis, quam nullus externus sensus percipit, cum in nullo externo, utrumque istud simul esse possit.

Eodem modo & de speciebus Angelorum dici poterit, quod scilicet ratione excellentiæ, in eo genere similitudinum, & specierum, possint esse tanquam ratio & propria similitudo plurium; quamvis respectu illarum, neque sint genera, neque causæ, neque singularum ratio adæquata. Porro hæc excellentia & eminentia specierum Angelicarum non aliunde oritur tanquam à priori, nisi quia species Angelicæ, sunt quædam naturalis participatio, & similitudo essentiae Divinæ prout essentia Divina, habet

habet rationem principii excellentioris & principalioris, ut indicat S. Thom. q. 57. a. 2.

Hic Discursus bonus est, sed relinquit aliquid inexplicatum, nempe quomodo plura in aliquo ente colligi possint: cum tamen v. g. rugibilitas & hinnibilitas in eodem ente colligi non possint. *Hoc ut explicetur*

Formatur hic Discursus desumptus ex S. Thoma hic q. 55. c. 3. Tota ratio excellentiæ est colligere perfectiones per plura sparsas: Hoc probat in primis Inductio, nam non est ita perfectum esse Ens quàm esse substantiam, quia hanc perfectionem, quam habet Ens, habet & substantia, & insuper addit propriam. Et certè quod Ens possit esse accidens, est quid ignobile, cum servitus sit ignobilitas; accidentia autem sunt nata servire substantiis, hac imperfectione ablata retentaque formalitate Entis, substantia adfert dignitatem quod est dominari accidenti, persequere stare. Et hinc fit quod substantia sit quid perfectius. Idem videre est in Deo qui appellatur à Patribus pelagus existentiae, & nos in prima Parte diximus illum esse essentiam perfectissimam in genere essentiae. Item quod sit perfectius colligere perfectiones per plura sparsas, per hoc probatur, quia pluralitas perfectionum, hoc ipso quia pluralitas est, numerum unius & alius unius, &c. perfectionum importat. Et cum una perfectio, non sit alia, collectio illarum in uno, & singulas superabit, ratione aliarum perfectionum, præter hanc unam contentarum, & æquabit hanc totam collectionem.

Porro sunt aliquæ tales excellentiæ quas in unum colligere, est neutram habere, sic v. g. colligere hinnibilitatem & rationalitatem est neutrum habere; alia autem excellentiæ sunt, quarum collectio patitur unitatem; & ita in sensu communi colliguntur sensus particulares, &c. Regula autem dignoscendi quænam perfectiones ita colligi possint, hæc potest haberi: ut includenda, habeant se per modum graduum superiorum, quia talia hoc ipso quia superiora sunt, indigent in inferioribus unificari. Si autem non habeant se per modum graduum superiorum, illa solum & in tantum in una perfectione colligentur, quæ dicunt ordinem, & in quantum dicunt adspecificari extrinsecè per aliud, præcipuè tanquam per objectum. Et ita quia sensus extrinsecè specificantur ab objectis, fit ut perfectio illorum, in tantum, in quantum dicit specificationem extrinsecam, intra unum sensum communem, colligi possit. E contra quia rugibilitas importat specificationem suam intrinsecam, itemque rationalitas, fit ut hæc, non possint in unum colligi, nullæque hoc possunt habere entitates secundum specificationem intrinsecam.

Horum ulterior hæc est Ratio: Quia si aliqua ratione specificationis extrinsecæ inter se contingat colligi, non sequitur ulla essentiarum

confusio, quæ aliàs sequitur si colligatur perfectio duorum in unum secundum specificationem intrinsecam, non enim tunc ipsa objecta inter se identificabuntur; non etiam virtutes ipsæ, neque enim prædicata intrinseca oculi colliguntur in sensu communi, sed dabitur tantum virtus, quæ extendat se ad objecta plura, quàm alia: ad illa ipsa, extendendo se, alio modo: quod etiam contingit in ipsis brutis, & hominibus, quia ad eadem objecta se non raro extendunt, sine ulla intrinsecorum prædicatorum identificatione.

Quod si specificationes extrinsecæ possunt in eandem indivisibilem entitatem colligi, poterunt etiam species impressæ plures intra unam speciem universalem includi; cum etiam hæc dicant specificationem extrinsecam ab objectis, & secundum illam specificationem extrinsecam, dicuntur in una universali specie colligi.

PRÆMITTO 3. Etiam posita & sic explicata universalitate specierum, non salvabitur illa sola rationem perfectioris intellectivi in Angelis perfectioribus.

Ratio, quia quantumvis superior & inferior Angelus æquales haberent species nihilominus perfectior perfectiorem entitativè eliceret speciem: quia proportionatam principio perfectiori quod est ipse Angelus superior. Exiguntur ergo illæ species tanquam quid magis proportionatum, ipsi dignitati substantiæ. Quamvis autem causa quod perfectior est, eò minori concursu aliarum causarum, adeoque objecti indigeat; id verum est, si sit effectus æqualis perfectionis principiandus, ut loquitur Esparza q. 13. ad 1. vel certè causa perfectior minori concursu objecti indiget, qui sit elevativus potentie intellectivæ, sed non hoc sensu, quasi causa perfectior, non indigeat instrumentis à natura provis, ad agendum, perfectionibus in entitate. His præmissis sit

Punctum Difficultatis 2.

An Angeli quod perfectiores, eò universaliore habeant species?

DICENDUM est; Angelos quod perfectiores sunt, eo universaliore habere species, est Conclusio Suar. l. 2. c. 15. Joan. à S. Thoma D. 21. art. 4. n. 9. Martinon d. 38. n. 64. Franc. Lugo d. 8. n. 15. inclinaturque Arriaga d. 7. n. 8. est autem contra Vasq. 1. p. d. 203.

PROBATUR I. Auctoritate Dionysii de Cæl. Hierar. c. 10. secundum translationem Perionii, ad quem provocat Vasquez: ubi cum docuisset Dion. æquales esse Angelos in objectis sciendis apud citatum Joan. à S. Thoma his verbis. *At participes quidem, inquit, esse*

omino & sapientia & scientia commune est Divinarum mentium omnium: En æqualitatem in sciendis objectis; Tum subdit: Non tamen eodem, sed inferiori modo. Ubi, ut vides ad inferioritatem seu non universalitatem noscendi provocat; quæ cum non sit ratione objectorum, debet esse ratione specierum. Et si dicas inferioritatem illam referri debere in modum noscendi, diversitatemque actuum, inferri inde poterit debere etiam illam referri in diversitatem specierum, ut ita proportionentur inter se actus & species.

Sanctus etiam Thomas hic q. 55. art. 3. in corpore ita complectitur auctoritatem Dionysii ex cap. 12. *Superiores Angeli participant scientiam magis in universali, quam inferiores.*

Auctoritas etiam Aristotelis ex Lib. de Caus. adducitur à S. Thoma ubi docet Aristoteles, quod Angeli superiores habeant formas magis universales, quem librum pro Aristotelico agnoscit S. Thomas, quidquid dicat Vasquez.

RESPONDET 1. Arriaga quod Dionysius non genti loco citato de cognitione naturali, sed de supernaturali: egit enim de cognitione quæ communicatur inferioribus, quæ communicatio fit nonnisi in ordine supernaturali.

CONTRA. Si in ordine supernaturali quod perfectiores sunt Angeli, eò habent species universales, habebunt etiam in ordine naturali: quia etiam in hoc actu proportionari debent principia.

RESPONDET 2. Idem. Adhuc sub lite est, an ordines diversi, constituantur ob diversitatem naturæ, an verò solius gratiæ; Ergo quando agit Dion. de Cherubinibus respectu aliorum, non agit de eo excessu in naturalibus fundato. Cumque Thomista inter singulos Angelos ponant distinctionem specificam, deberent singuli diversificari, quoad modum illarum specierum; quod tamen Dionysius non fecit, sed posuit diversitatem nonnisi inter ipsos ordines.

CONTRA. Quamvis Dion. posuerit diversitatem inter ipsos ordines; quia tamen posuit etiam rationem, quæ militat etiam pro reliquis, nempe dignitatem & excellentiam unius præ alio, sit ut hæc diversitas etiam pro aliis Angelis colligatur, probeturque dari iis species universales, qui digniores.

PROBATUR 2. Argum. negativo, quia scilicet tales species non repugnant, ex alia parte connaturalius est, ut perfectiores species, respondeant perfectiori intellectui; Ergo si nihil obstat censendum erit, quod perfectiores Angeli, eò perfectiores habere species.

PROBATUR 3. Quia universalitas capacitatis noscendi plura, etiam inter homines, arguit excellentiam, sequiturque ad bonitatem dispositionum excellentiorem; Ergo etiam universalitas noscendi, adeoque & specierum, sequi debet excellentiam specificam Angelorum.

OBJICITUR 1. Ex Vasquez d. 203. n. 3. Non satis compertum est: An omnes Angeli specie differant, & hoc concessio non sequitur perfectiores Angelos, per pauciores species intelligere; quia hæc species fortè sola Dei voluntate, sunt Angelis communicatæ; perfectioque intellectus, bene referri posset in perfectiorem nonnisi intellectum.

RESPONDETUR. Conclusionem procedere ex suppositione nonnisi, si sint inæqualis specificæ distinctionis Angeli: quæ species, quamvis quoad produci dependant à Dei voluntate; præsupponitur tamen exigentia in Angelis, quæ petunt ut suæ dignitati proportionetur dignitas illorum instrumentorum. Quamvis autem ut dixi Præm. 2. posset aliunde etiam salvari excellentia intellectus in excellentioribus Angelis; nihilominus id non destruit, quo minus petat, etiā hæc instrumenta, excellentiora, excellentior substantia Angelicæ præcipue cum ita se habere rem, ponat auctoritas Dionysii & S. Th.

OBJICIT 2. Idem. Quam etiam objectionem tetigit Ægydius apud Suar. citatum c. 16. n. 6. Si alius Angelus supremo superior qui nunc datur, crearetur, deberet esse alterius speciei; Ergo & pauciores species deberet intelligere, quam ille qui nunc supremus est; atqui non posset per pauciores quam per unam intelligere. Ergo non est dicendum, Angelorum supremum qui nunc est, omnia per unam tantum speciem intelligere.

RESPONDETUR. Circa paucioritatem specierum dupliciter discurrere possumus, in primis non concedendo de facto ulli Angelo speciem unam omnium quæ noscit, sed tamē concedendo plures, plurium representativas; ita tamen ut pauciores sint in Angelo perfectiori, plures in Angelo imperfectiori; Et in hac suppositione argumentum jam locum non haberet: quia de facto supremus qui nunc est Angelus, habet adhuc plures species, licet non tot, quot inferior. Sed quid si Angelus supremus unam nonnisi habeat speciem? ad hoc responderi debet per secundum membrum, quomodo posset apprehendi paucioritas specierum: quia scilicet quamvis haberet nonnisi unam speciem, non haberet tamen ita universalem, sicut haberet ille perfectior. Universalitas autem illius speciei, ex duplici capite peteretur, in primis quia species illius de novo creati, extenderetur ad representandum Angelum olim supremum; & tamen species Angeli olim supremi, non extendebatur ad illummet ipsum, representandum, Angelus enim se ipsum noscit sine specie. Rursus Angeli noviter creati species inde haberet universalitatem, quia posset plura ex possibilibus representare: quod etiam innuit Suar. c. 16. n. 9.

INSTAT Vsq. Si Angelus qui nunc est supremus, cognoscit omnia inferiora per unam speciem, & creato superiori Angelo, solum illi addere-

adderetur nova species, ut superiorem illum attingat, eadem ratione de reliquis qui nunc sunt, dicere deberemus, nempe unica specie intelligere omnia inferiora, & species in ipsis solum multiplicari, ut superiora cognoscant.

RESPONDETUR. Concedi id posse, neq; n. inde sequetur, quod nullæ sint dandæ species universales, ad quod maximè in præsentī attenditur; quia decimus v.g. noscet una specie, adeoque universali novem inferiores; licet omnes superiores se, sit cogniturus speciebus multiplicatis.

OBJICIT 3. Arriaga cit. n. 10. Inter hominem & infimum Angelum ex creatis de facto, itemque inter duos Angelos possunt poni alii infiniti in perfectione, iique inæquales; & tamen infimus præsens Angelus excedens infinitos alios, non habet speciem infinitè perfectiorem, nec dignitati illius entitativæ, accommodat sese, excellentia speciei.

RESPONDETUR. Inter hominem & infimum, qui de facto datur, Angelum posse produci infinitas species perfectiores homine, & non ita perfectas, ac est infimus Angelus, sed hæc infinitudo est nonnisi syncategorematica, consequenter & excessus speciei proportionatè Angelo infimo, est excessus infinitus syncategorematicè. Hoc idem argumentum debet solvere Arriaga, cum possibilitatem talium specierum agnoscat. Debet item solvere, cur non sit infinitè perfecta substantia Angeli infimi.

INSTAT 1. idem. Non est bona hæc consequentia: Homo excedit cetera animantia; Ergo debet cognoscere per pauciores species; nec tener de bruto, comparato ad aliud brutum; Ergo nec in præsentī tenebit.

RESPONDETUR. Nec in præsentī tenere consequentiam, per necessitatem illationis, sed per congruentiam; ut superius dictum.

INSTAT 2. Cur non ob eandem maiorem perfectionem dicetur Angelos quò simpliciores, eò per pauciores potentias operari, ac proinde in iis induci unicam potentiam, quæ intellectiva, volitiva, memorativaq; sit.

RESPONDETUR. Cum in nostris principiis potentia identificentur animæ, multò magis identificabuntur substantiæ angelicæ, non ergo sequitur posse Angelum superiorem per pauciores potentias debere velle & intelligere; quia nihil est paucius, uno; quia verò non identificantur species intellectui, sed superadduntur, poterunt bene multiplicari magis vel minus. Rursus, cum species animantia ab objectis recipiant, non possunt illas adunare cum in se disadunatæ sint. Forteq; perfectiora bruta, materiales species perfectiores sibi fabricant, percipiendo v.g. diversitates varias pastus, & visibilis, ad quas diversitates, non attingunt bruta imperfectiora. Quia autem homo fabricat sibi species, comparativè ad bruta, per pau-

ciora cognoscit, comparativè autem ad alios homines, ii qui ingeniosiores sunt, universalius noscunt.

INSTARI potest 3. De facto bruta quò perfectiora sunt, eò pluribus utuntur sensibus: nam perfecta animalia utuntur quinque sensibus; non autem imperfecta: nec ad salvandam perfectionem brutorum est necesse ponere paucitatem maiorem sensuum. Ergo nec erit necesse ponere species pauciores in Angelo perfectiori.

RESPONDETUR. Negando Conseq. Quòd pluribus sensibus utantur animalia perfectiora hoc inde est, quia quò perfectiora sunt, eò debent esse plurium noscitiva, magis enim per hoc ad gradum intellectivi accedunt, per hocque ipsum perfectionabuntur. Nec etiam debent habere sextum aliquem sensum, ut plura cognoscant: quia non est imaginabilis sensus, qui particulatim noscat aliquid, quod sit sensibile, & tamen nec sit formaliter tactile, nec formaliter visibile, & similia. Quia verò positus paucioribus speciebus, non sequitur minus nosci, si sint illæ species universales, sit ut perfectio noscendi in spiritibus, salvari possit, cum paucitate specierum.

Sed URGERI adhuc potest: Cur ad salvandam perfectionem animalium perfectiorum, non ponatur sensus aliquis, qui sit unus, & faciat hoc, quod visus & gustus, ad hoc.

RESPONDERI potest, quia quamvis perfectiora animalia magis sint perfecta, & perfectior participatio Deitatis: Nihilominus non est necesse illos in hoc accessu, comparare, ad accessum entium spiritualium. Cum ergo experientia non ostendat dari tales potentias: & ad salvandam perfectionem, non sit hoc intime necessarium: hinc non erit necesse ponere sensum talem, in perfectioribus animalibus. Quia verò experientia constat quòd intellectiva perfectiora, quamvis nonnisi ratione dispositionum & organorum, nihilominus universalius res attingant, & magis unitè, congruum erat illis notitiis attribuere species universaliore, & ex conducentia, præsuppositaque auctoritate, debuit hoc tribui etiam Angelis.

DIFFICULTAS V.

De aliis Species concernentibus.

ASSERO 1. Angelo non repugnare species omnium possibilem.

RATIO, quia non implicat: Et ex alia parte posuimus in 1. Parte, quòd possit creatura aliqua noscere omnia possible. De facto tamen non datur talis species: quia nulla eius necessitas, nec ullum fundamentum.

ASSERO 2. Probabile esse quòd Angeli habent species aliquorum possibilem. Ratio, Tum quia commodius sic explicabitur universalitas specierum suprà defensa. Tum, quia facilius solvetur,

solvetur: quare non noscant futura Angeli, etiam si concedantur illis illorum species. Tum, quia rationes in oppositum non convincunt: Nec enim probatur, Deum illas solum species conceisse, quas produxissent objecta: Nam neque universaliore species possent habere; cum ipsa objecta talem universalitatem non habeant, adeoque neque vim producendi tales species.

ASSERO 3. *Qui vellet tueri, quod Angeli non habeant species, ad hoc deberet attendere.* In primis quod sit disparitas de hominibus & de Angelis: Nam si homines non haberent species, intellectus illorum nullo modo penderet à corpore: Nam quod pendeat, in id refertur: quia pendet à specie spirituali, fabricata ad imitationem speciei materialis. Rursus teneri posset quod objecta non habeant nisi concursum terminativum. Cur autem non omnium simul objectorum eliciantur notitiæ, referendum esset in determinationem potentiae, limitatam capacitatem habentis. Teneri denique posset, quod respectu notitiarum præhabitarum quas se exercuisse meminit Angelus, dandæ sint species; & quod illæ ipsæ non concurrant effectivè ad illam notitiam, sed quod se habeant non nisi per modum complementi.

QUÆSTIO II.

De ipsamet Intellectione Angeli.

QUOD Angelus ab omni omnino notitia cessare non possit, ordinariè docetur cum Suarez. l. 2. c. 35. Tum, quia poneretur tunc Angelus, quasi in statu mortis cujusdam, nullam omnino operationem exercens vitalem: quia hæc in ente, qui est spiritus, non potest esse, nisi incipiens ab intellectione. Immo si non intelligit Angelus, nec loco quidem moveretur, quia hoc deberet facere liberè, liberè autem non posset facere, si non intelligeret. Tum, quia ut arguit Suarez ibidem. Vel necessariò abstineret Angelus ab omni omnino intellectione, vel liberè? Sinecessariò, contra erit: Quia hujus necessitatis nullum est principium; cum nec turbari, vel auferri species; nec fatigari intellectus possit. Si autem liberè, ergo ex prælucente intellectu; Ergo dum non supponitur cogitare, cogitat: quia dum supponitur velle, nec cogitat, debet cogitare; ut possit velle, nec cogitet.

Neque valet si dicas, sufficit quod ad initium præluxerit intellectus, ut possit voluntas impedire ne intellectus cogitet, non inquam valet si dicas: quia vel cognoscit intellectus illud imperium cum non cogitat, vel non cognoscit: Si non cognoscit, cur non redit ad suum agere, ad quod habet omnia complementa expedita, ut species, concursus præparatum, &c. Immo illud imperium habebit se quasi non esset, cum nec in se sit, nec in sui apprehensione. Si au-

tem noscit hoc imperium, cum non cogitat, ergo cogitat cum non cogitat: noscere enim illud, est cogitare. Tum, quia ut probat Martinon d. 40. n. 5. quod Angelus non sit necessitatus ad quamcunque distributivè cognitionem, proficiscitur id ex limitatione virtutis intelligendi, & ex libertate, ut possit ex una transire ad aliam cogitationem: Sed non potest se liberè avertere ab omnibus objectis collectivè; quia non potest esse exercitium libertatis sine cognitione actu præsentis. Ideoque & nos experimur nos non vacare in vigilia, imò nec in somno, & si cessaremus in somno, in impedimenta corporis hoc referri deberet; quibus carent Angeli. Imò cum nulla sit talis species quæ non habeat aliam sibi connexionem similem, excitare sese poterunt ad invicem.

In duobus tamen casibus putarem cessare animam à cogitando, in primis in infantibus propè exordium vitæ, & in patientibus spasmodum. His præjactis. *Sic*

DIFFICULTAS I.

De variis Notitiis Angelicis circa seipsos.

QUONIAM Objectum quod est Angelus, est sibi præ aliis intimius; hinc consideratio, notitiarum hujus objecti, primum sibi locum vendicat.

Punctum Difficultatis 1.

An necessario semper noscat Angelus seipsum?

DICENDUM est. *Non esse necessarium, ut Angelus noscat seipsum continuatà semper notitià;* Ita Arr. d. 11. S. 2. Mart. d. 40. in quantum dicit Angelum quavis distributivè notitia posse carere, & ante illum Vasq. d. 219. c. 3. contra Suarez. hic l. 2. c. 35. n. 8.

PROBATUR I. Angelus secundum suam naturalia spectatus, non est necesse, ut cogitet semper de Deo tanquam Auctore naturæ, ergo nec cogitare debet semper de se. Ant. concedunt etiam oppositi, & probari per hoc potest: Quia cum Angelus extendere sese possit ad alia & alia noscenda, deferereque notitiam unius objecti, transferendo se ad notitiam alius; Ergo etiam transferre poterit notitiam à Deo tanquam Auctore naturæ, præcipuè cum nulla sit necessitas & fundamentum hujus adstrictionis. Conseq. principalis probatur: Quia est paritas, utrobique nulla necessitas adstringendi, & si Angelus habendo omnia requisita ad noscendum Deum tanquam Auctorem naturæ, potest divertere mentem, cur non divertere poterit à notitia sui?